

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4 vtrum ira sit cum ratione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

ad rationem mali. Est autem duplex differentia at- te ndenda circa hoc irae ad odium, & ad amorē, quorum prima est, q̄ ira semper respicit duo obiecta: amor verò, & odium quandoque respiciunt vnum obiectum tantum, sicut cum dicitur aliquis amare vinum, vel aliquid huiusmodi, aut etiam odire. Secunda est, quia vtrunque obiectorum, quod respicit amor, est bonum, vult enim amās bonum alicui tanquam sibi conuenienti. vtrunque verò horum, quae respicit odiū, habet rationem mali. vult enim odiens, malum alicui, tanquam cuidā inconuenienti. Sed ira respicit vnū obiectum secundum rationē boni, s. vindictam, quam appetit: & aliud secundum rationem mali, s. hominem nocuum, de quo vult vindicari: & ideo est passio quodam modo composita ex contrarijs passionibus. Et per hoc patet responsio ad obiecta.

ARTICVLVS IIII.

Vtrum ira sit in concupiscibili.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur, q̄ ira sit in concupiscibili. Dicit enim Tullius in 4. de Tusculan. quaestio. * Quod ira est libido quaedā: sed libido est in concupiscibili: ergo & ira.

¶ 2 Præ. Aug. dicit in regula, q̄ ira crescit in odiū. Et Tullius dicit in eodem libro, q̄ odium est ira inueterata: sed odium est in concupiscibili sicut amor. ergo ira est in concupiscibili.

¶ 3 Præ. Damasc. & Greg. Nyss. † dicunt, q̄ ira componitur ex tristitia & desiderio: sed vtrūque horum est in concupiscibili. ergo ira est in concupiscibili.

SED CONTRA. Vis concupiscibilis est alia ab irascibili. si igitur ira esset in concupiscibili, non dominaretur ab ea vis irascibilis.

RESPON. Dicendum, q̄ sicut supra dictū est, * Passiones irascibilis in hoc differunt a passionibus concupiscibilis, q̄ obiecta passionum concupiscibilis sunt bonum, & malum absolute: obiecta autem passionum irascibilis sunt bonum, & malum cum quadam eleuatione & arduitate. Dictum est autē, * quod ira respicit duo obiecta, s. vindictam, quam appetit, & eum, de quo vindictā quaerit. & circa vtrunque quandam arduitate ira requirit: non. n. insurgit motus irae nisi aliqua magnitudine circa vtrūq; existente. Quaecunque enim nihil sunt, aut modica valde, nullo modo digna aestimamus, vt dicit Philosoph. in 2. Rhet. * vnde manifestum est, q̄ ira non est in concupiscibili, sed in irascibili.

AD PRIMVM ergo dicendum, q̄ Tullius libidinem nominat appetitum cuiuscunque boni futuri, non habita discretionē ardui, vel non ardui: & secundum hoc ponit iram sub libidine, in quā tum est appetitus vindictae: sicut autem libido communis est ad irascibilem, & concupiscibilem.

AD SECVNDVM dicendum, quod ira dicitur crescere in odium, non quod eadem numero passio, quae prius fuit ira, postmodum fiat odium per quandam inueterationem, sed per quandam casualitatem: ira enim per diuturnitatem causat odium.

AD TERTIVM dicendum, quod ira dicitur componi ex tristitia & desiderio, non sicut ex partibus, sed sicut ex causis. dictum est autem * supra, quod passiones concupiscibilis sunt causae passionum irascibilis.

2. 2. q. 162. ar. 3. co. 8. 3. di. 6. q. 1. & 2. co. 8. scilicet co. 3. fin. * li. 4. in fol. 4. & 5. a. pri. libri. Aug. c. 37.

Dam. li. 2. c. 16. Nyss. li. 4. c. 14.

q. 23. ar. 7.

ar. praec.

c. 2. nō remota a pri. to. 6.

q. 25. ar. 7.

ARTICVLVS IIII.

Vtrum ira sit cum ratione.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur, quod ira non sit cum ratione. Ira enim cum sit passio quaedam, est in appetitu sensitiuo: sed appetitus sensitiuus non sequitur rationis apprehensionem, sed sensitivae partis. ergo ira non est cum ratione.

¶ 2 Præ. Animalia bruta carent ratione, & tamen in eis inuenitur ira. ergo ira non est cum ratione.

¶ 3 Præ. Ebrietas ligat rationem, adiuuat autem ad iram. ergo ira non est cum ratione.

SED CONTRA est, quod Philosophus dicit in 7. Ethic. * quod ira consequitur rationem aequaliter.

RESPON. dicendum, quod sicut supra dictum est, Ira est appetitus vindictae, hęc autem collationem importat pene infligende ad nocuum sibi illatum. unde in 7. Ethic. dicit Philosoph. * quod syllogizans conferendo, quoniam oportet totaliter oppugnare, irascitur confestim: cōferre autē & syllogizare est rōnis. & ideo ira est quodammodo cum ratione.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod motus appetitivae virtutis potest esse cum ratione dupliciter. Vno modo, cum ratione precipiente; & sic voluntas est cum ratione, unde & dicitur appetitus rationalis. Alio modo, cum ratione denuntiante: & sic ira est cum ratione. Dicit enim Philos. in li. De problematibus, * quod ira est cum ratione, non sicut precipiente ratione, sed ut manifestante iniuriam. Appetitus enim sensitivus immediate rationi non obedit, sed mediante voluntate.

AD SECVNDVM dicendum, quod bruta animalia habent instinctum naturalem ex diuina ratione eis inditum, p̄ quē habent motus interiores, & exteriores similes motibus rationis, sicut supra dictum est.

AD TERTIVM dicendum, q̄ sicut dicitur in 7. Ethic. * ira audit aequaliter rationem, sicut nuntiantē q̄ iniuriatum est ei, sed non perfecte audit, quia nō obseruat regulam rationis in rependēdo vindictā. Ad iram ergo requiritur aliquis actus rōnis, & additur impedimentum rōnis: unde Philosophus dicit in li. de Problematibus, * quod illi qui sunt multum ebrii, tanquam nihil habentes de iudicio rōnis, non irascuntur: sed quando sunt parum ebrii, irascuntur tanquam habentes iudicium rationis, sed impeditū.

ARTICVLVS V.

Vtrum ira sit naturalior, quā concupiscentia.

AD QVINTVM sic proceditur. Videtur, q̄ ira non sit naturalior, quā concupiscentia. Proprium enim hominis dicitur, qd sit animal māsuētum natura, sed mansuetudo opponitur irae, ut dicit Philo. in 2. Rhet. * ergo ira nō est naturalior quā concupiscentia, sed omnino uidetur esse cōtra hominis naturam.

¶ 2 Præ. Rō contra naturam diuiditur. Ea. n. quae secundum rōnem agunt, non dicimus secundum naturam agere, sed ira ē cū rōne, cōcupiscentia autē sine rōne, ut dicitur in 7. Ethic. * ergo cōcupiscentia est naturalior, quā ira.

¶ Super quæst. quadraginta sex articulum quinquagesimum.

IN artic. 5. omisso 3. & 4. in responsione ad 1. dubium Nouitiorum occurrit. Quo pacto ratio sedat iram, inquantū iratus non totaliter audit imperium rationis. oppositum nō quae apparet, dum iratus non obediens rationi, magis prosequitur, ut experientia testatur. Ad hoc dicitur, primo explanando sententiam auctoris, deinde uerba. Intendit auctor q̄ quia ratio duplici actu referunt ad iram. s. nuntii & pra-